

Wniosek projekt no XI sesja
Projekt

Burmistrz

**Uchwała Nr /2011
Rady Miejskiej w Chmielniku
z dnia 18 sierpnia 2011r.**

Jarosław Zatorski

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. O samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001.Nr 142, poz.1591 oraz art 6 ust 2 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie(Dz.U. Nr 180, poz. 1493 z 2009r., Nr 206, poz 1589 oraz z 2010r. Nr 28, poz. 146 i Nr 125, poz.842) Rada Miejska uchwała, co następuje:

§1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Chmielnik.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

opracował:

Jan Kal

KONRAD KOKOWSKI
ADWOKAT

Uzasadnienie

Zgodnie z zapisami w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jednym z tych zadań jest opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W związku z powyższym wniesienie niniejszej uchwały jest zasadne.

Załącznik
do uchwały Nr /2011
Rady Miejskiej w Chmielniku
z dnia 18 sierpnia 2011r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE**

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

I. Wstęp

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowe systemy wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje między rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach między ludzkimi istniała ona zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny - takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie.

Na potrzeby Programu, przy definiowaniu przemocy domowej, zwraca się uwagę na najbardziej charakteryzujące jej wyznaczniki z punktu widzenia polityki społecznej. Najbardziej odpowiednią jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która przemoc definiuje jako "jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodując szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą".

Zjawisko przemocy nie jest jednoznaczne. Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy i każda z nich ma swoje charakterystyczne wyznaczniki, chociaż wiele elementów jest wspólnych, chociażby to, że każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiar i jest intencjonalna.

Przemoc w rodzinie ogranicza się do pięciu podstawowych rodzajów. Jest to przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna, przemoc ekonomiczna i zaniedbanie. Ofiarami przemocy są na ogół kobiety i dzieci, choć na uwagę zasługuje również przemoc w stosunku do osób niepełnosprawnych i starszych.

II Założenia Programu

1. Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary.
2. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła ofiara.
3. Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
4. Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej.
5. Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna.
6. Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek wielorazowego urazu.
7. Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach ofiary przemocy.

Program zakłada kompleksową pomoc zarówno dla ofiar jak i sprawców przemocy przy udziale służb i instytucji, organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej. Wymaga podejmowania równoczesnych działań o charakterze interwencyjnym, profilaktycznym, terapeutycznym i korekcyjnym. Program nie tworzy nowych instytucji, a wzmacnia kompetencje już istniejących.

III. Zadania służb powołanych do niesienia pomocy ofiarom przemocy w rodzinie

Pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie mają obowiązek świadczyć:

- gmina,
- policja,
- prokuratura,
- pomoc społeczna,
- służba zdrowia,
- organizacje pozarządowe.

Gmina

Obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa także na samorządach lokalnych. Zgodnie ze znowelizowaną Ustawą o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Możliwości działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin:

1. Udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychospołecznej i prawnej,

poprzez:

a) tworzenie i prowadzenie:

- punktów informacyjno-konsultacyjnych
- schronisk dla ofiar przemocy domowej
- ośrodków interwencji kryzysowej
- telefonów zaufania
- programów środowiskowych

b) inicjowanie powstania i wspieranie:

- organizacji społecznych pomagających ofiarom przemocy domowej
- grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej

Policja

Do podstawowych zadań policji należy m.in.:

1. Ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
2. Inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi,
3. Wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenia dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawców przemocy,
- udzielenia informacji o możliwości uzyskania pomocy.

Policja jest jedyną instytucją, która może interweniować przez całą dobę, dlatego też interwencja ta powinna wprowadzać w rodzinie istotne zmiany - przede wszystkim ujawnienie

przemocy, przerwanie izolacji rodziny, wyrównanie dysproporcji sił pomiędzy sprawcą a ofiarą oraz umożliwienie ofiarom uzyskania ciągłego wsparcia przedstawicieli różnych służb. Ogromną rolę w walce z przemocą odgrywają dzielnicowi, którzy jako pierwsi mają kontakty z pokrzywdzonymi, przyjmują zawiadomienia o przestępstwie, pouczają o przysługujących ofierze prawach, informują o placówkach niosących pomoc pokrzywdzonym, tj. schroniskach, placówkach psychologiczno-pedagogicznych.

Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-sądowym lub na wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszczynać postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienia okoliczności czynu,
- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujęcia sprawcy,
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci:
 - dozoru policji
 - tymczasowego aresztowania

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom, rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomocy społecznej udziela się w przypadku: ubóstwa oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Każda z tych sytuacji może sprzyjać występowaniu przemocy lub z niej wynikać. Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków powinien:

- przeprowadzić wywiad środowiskowy, umożliwiającą diagnozę sytuacji,
- przygotować plan pomocy,
- udzielić pomocy finansowej, prawnej, psychologicznej

- w przypadku stwierdzenia przemocy, skierować do odpowiedniej instytucji zajmującej się przemocą lub umieścić w schronisku za zgodą osoby poszkodowanej.

Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi ponieważ:

- a) bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego,
- b) zawsze występuje poważne uszkodzenie zdrowia psychicznego.

W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielanie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form pomocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach,
- poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawiania obdukcji,
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w przypadku stwierdzenia podczas badań lub podejrzenia popełnienia przestępstwa np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanых oparzeń, wykorzystania seksualnego - powiadomienie organów ścigania.

Organizacje pozarządowe

Informacje o działalności organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp. Organizacje pozarządowe to są głównie stowarzyszenia, fundacje, kluby. W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizują:

- telefony zaufania,
- punkty informacyjne,
- ośrodki pomocy,
- schroniska,
- świetlice dla dzieci.

W ramach swojej działalności oferują, m.in.:

- pomoc psychologiczną, w grupie i kontakcie indywidualnym,
- pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków,
- pomoc socjalna,
- grupy wsparcia,
- grupy samopomocowe, pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci,
- udział w prowadzeniu wywiadów środowiskowych,
- udział w pracach zespołów pomagających ofiarom przemocy np. przy gminnej komisji czy w ośrodku pomocy społecznej,
- udział w interwencjach,
- pilotowanie przypadków,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych.

Współpraca służb i instytucji

Ofiary przemocy potrzebują zwykle pomocy psychologicznej, prawnej, materialnej, socjalnej, medycznej, a także wsparcia. Niezmiernie istotna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, a co za tym idzie tworzenie koalicji lokalnych. Czynniki sprzyjające podniesieniu skuteczności pomocy ofiarom przemocy domowej świadczonej przez różne służby:

- tworzenie zespołów pomocowych składających się z przedstawicieli różnych instytucji, np. policjant, pracownik socjalny, lekarz, pedagog,
- znajomość miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- przekazywanie i zbieranie informacji od poszczególnych osób i instytucji pomagającym rodzinom,
- konsekwentne egzekwowanie świadczeń wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji pomagającym, podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy domowej oraz sposobów skutecznej interwencji i możliwości pomocy,
- odpowiednia dokumentacja poszczególnych przypadków, form udzielania pomocy i efektów.

Uwaga: odpowiednio prowadzona dokumentacja jest niezwykle pomocna w ewentualnym postępowaniu karnym przeciwko sprawcy.

IV. Adresaci programu

- Ofiary przemocy w rodzinie (dzieci, współmałżonkowie, partnerzy, osoby starsze, niepełnosprawne),
- Sprawcy przemocy,
- Przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy,
- Społeczność lokalna - mieszkańcy gminy Chmielnik

V. Cel główny

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

VI. Cele szczegółowe:

1. Rodzina azylem bezpieczeństwa jej członków,
2. Dostępność pomocy dla rodzin doznających przemocy,
3. Ograniczenie powszechności zjawiska przemocy domowej,
4. Podniesienie kwalifikacji służb i instytucji działających w obszarze przemocy w rodzinie,
5. Wyedukowanie środowiska lokalnego w wysoki poziom wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy.

VII. Zadania własne gminy i kierunki działania

Zadanie 1

Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. Określenie zasad wzajemnej współpracy służb i instytucji pomagających,
2. Opracowanie modelowej procedury i strategii postępowania w konkretnych przypadkach z udziałem członków zespołu interdyscyplinarnego,
3. Stałe diagnozowanie zjawiska przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem skali krzywdzenia i zaniedbania dzieci.
4. Kontynuowanie szkoleń współpracujących ze sobą koalicjantów,
5. Prowadzenie działalności edukacyjno-profilaktycznej skierowanej do dzieci i młodzieży

- promującej rozwiązanie konfliktów bez przemocy,
6. Stała edukacja środowiska lokalnego,
 7. Upowszechnienie informacji dotyczącej zjawiska przemocy i ofert pomocowych w środowisku lokalnym.

Zadanie 2

Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. Udzielanie bezpłatnych porad prawnych, psychologicznych, pedagogicznych, socjalnych,
2. Promocja i realizacja systemu „Niebieskiej Karty” i „Niebieskiej Linii”,
3. Wspólne interweniowanie środowiskowe policji i pomocy społecznej,
4. Monitorowanie indywidualnych przypadków,
5. Zwiększenie wiedzy i kompetencji osobistych ofiar przemocy domowej.

Zadanie 3.

Opracowanie i realizacja indywidualnych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie:

1. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w miejscu zamieszkania lub pobytu:
 - indywidualna diagnoza sytuacji, uruchomienie działań interwencyjnych, opracowanie planu pomocy,
 - zastosowanie różnych rodzajów i form pomocy (interwencje, wsparcie, poradnictwo, edukacja, pomoc specjalistyczna, terapia indywidualna lub grupowa, grupy wsparcia, monitoring i kontrola stanu bezpieczeństwa),
2. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca pobytu:
 - pomoc w udzieleniu bezpiecznego schronienia (znajomi, rodzina, schronisko),
 - pomoc socjalna,
 - poradnictwo specjalistyczne.
3. Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę:
 - odseparowanie sprawcy od ofiary,
 - zakaz kontaktowania się z osoba pokrzywdzoną.

4. Działania korekcyjno- edukacyjne dla sprawców przemocy.
5. Przeciwdziałaniem przemocy u osób uzależnionych lub współuzależnionych od alkoholu poprzez skierowanie sprawcy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

VIII. Spodziewane efekty i ocena prowadzonych działań

1. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej.
2. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy.
3. Zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie.
4. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
5. Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
6. Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę przeciwdziałania przemocy.
7. Zwiększenie kompetencji służb, instytucji i organizacji społecznych pracujących w obszarze przemocy domowej oraz poprawa współpracy w tym zakresie.

Efektywność programu i jego ocena mierzona będzie poprzez prowadzenie statystyk, ich analizę ilościową i jakościową.

Z realizacji zadań programowych sporządzane będą sprawozdania roczne.

IX. Realizatorzy programu

1. Urząd Miasta i Gminy,
2. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4. Komisariat Policji,
5. Sąd Rejonowy i kuratorzy,
6. Szkoły i przedszkola,
7. Placówki służby zdrowia,
8. Kościoły,
9. Organizacje pozarządowe,
10. Społeczność lokalna